

واکاوی منازعات مسلمانان در کشور اندونزی

محمدجواد امید*

چکیده

اندونزی به‌عنوان بزرگ‌ترین کشور مسلمان در جهان، با جمعیتی بالغ بر ۲۶۰ میلیون نفر، سومین کشور بزرگی است که بر پایه دموکراسی عمل کرده و بزرگ‌ترین اقتصاد را در میان کشورهای سازمان اسلامی دارا می‌باشد؛ اما این پیشرفت‌های چشم‌گیر، با رشد جنبش‌های اسلام‌گرای تندرو، که به‌عنوان تهدیدی جدی برای توسعه اندونزی به‌حساب می‌آید، همراه گشت.

اسلام، نخست در سراسر اندونزی از سوی بازرگانان منتشر شد و گسترش صلح‌آمیز آن، موجب ایجاد سازمان‌های اسلامی مستقل و هم‌سو گردید که پایه‌ای برای جامعه مدنی قوی ایجاد کرد. این روند تا زمانی که برخی از مردم اندونزی محصل در عربستان و حاجیان این سرزمین، از مراسم حج در سال ۱۸۰۳م، برگشتند، ادامه داشت. دانش‌آموختگان و حاجیان برگشته از کشور عربستان، تحت تأثیرات افکار وهابیت و حاکمان آن سرزمین، اسلام غالب در سرزمین‌شان را به‌عنوان شرک و حتی ارتداد خواندند و از این‌رو، دست به اعمال خشونت‌آمیز زدند.

البته نباید از نفوذ حاکمان عربستان در کشور اندونزی و همراهی برخی از مسئولین عالی‌رتبه این دیار در راستای خشونت‌گرایی مردمان این سرزمین نیز چشم‌پوشی کرد؛ به‌عنوان مثال، اکنون کشور عربستان، بیش از ۱۵۰ مسجد در کشور اندونزی تأسیس کرده و کتب درسی آنها را نیز تدوین و هزاران کمک هزینه تحصیلی برای فارغ-التحصیلان در عربستان سعودی پرداخت کرده است.

مقاله حاضر با بررسی ریشه‌های خشونت‌گرایی در کشور اندونزی به راه‌کارهای اتخاذ شده در برابر این پدیده در ابعاد مختلف اشاره می‌کند و به تحلیل و تأثیر عمل کرد مسئولین این کشور در کاهش و یا افزایش افراط‌گرایی اشاره کرده است.

* دانش‌آموخته موسسه دارالاعلام و کارشناس ارشد مبانی نظری اسلام.

مقدمه مترجم

کشور اندونزی به عنوان یکی از کشورهای اسلامی که دارای پیشرفت‌های سیاسی و صنعتی چشم‌گیر است، می‌تواند تأثیر بسزایی در معادلات بین‌المللی جهان اسلام داشته باشد. این تأثیرات اگر صورت مثبت به خود گیرد و در جهت اسلام معتدل گام بردارد، قطعاً و طبیعتاً در روند ایجاد و یا احیای تمدن اسلام پیش می‌رود و آن را تقویت می‌کند؛ اما از سوی دیگر، اگر جریان‌های اسلام‌گرای کشور اندونزی به‌سوی تندروی و افراط‌گرایی متمایل گردند، باید شاهد یک مانع بزرگ دیگر در برابر گسترش اسلام در جهان و تمدن اسلامی بود؛ لذا برای تحلیل درست از وضعیت این کشور در ابعاد مختلف، شناخت جریان‌های جاری در آن و ارتباط این جریان‌ها با قدرت سیاسی آن کشور و دیگر کشورها، از جایگاه بالایی برخوردار است. کشور اندونزی که در تاریخ خود به‌عنوان یک کشور معتدل اسلامی شناخته شده، متأسفانه امروزه با نفوذ تفکر وهابیت از طریق ورود مستقیم سلمان، پادشاه کشور عربستان و گروه‌های متأثر از این اندیشه، به‌سمت افراط‌گرایی پیش می‌رود.

مترجم کوشیده است که با ترجمه این مقاله به زبان فارسی، تلاشی هرچند ناچیز در راستای شناخت بیشتر این کشور و درک هر چه بهتر از راه‌های نفوذ افراط‌گرایی داشته باشد. ذکر این نکته لازم است که این ترجمه از روی اصل آن "Indonesian Islam Conflicts in" که به زبان انگلیسی می‌باشد صورت گرفته و صحت و سقم آن بر عهده مولف است. این مقاله در جلد ۲۳ مجله گرایش‌های معاصر ایدئولوژی اسلامی، در موسسه هادستون چاپ شده است.

درباره مولف

پائل مارشال یکی از کارکنان ارشد مرکز آزادی مذهبی موسسه هادسون است. او نویسنده و سردبیر بیش از بیست کتاب در مورد دین و سیاست، به‌ویژه آزادی مذهبی است که از آن جمله می‌توان به موارد پیش‌رو اشاره کرد: مجرمان، حمله جهانی به مسیحیان، آزادی

مذهبی در جهان (۲۰۰۷ م)، قوانین اسلام رادیکال در سراسر جهان گسترش قانون شریعت شدید (۲۰۰۵ م)، ظهور افراط‌گرایی هند (۲۰۰۳ م)، اسلام در تقاطع‌ها (۲۰۰۲ م)، خدا و قانون اساسی (۲۰۰۲ م)، طالبان سازی نیجریه (۲۰۰۲ م)، قتل عام در هزاره (۲۰۰۱ م)، آزادی مذهبی در جهان (۲۰۰۰ م)، مسیحیان در معرض خطر مصر (۱۹۹۹ م)، سیاست فقط (۱۹۹۸ م)، بهشت من خانه من نیست (۱۹۹۸ م)، نوع زندگی به انسان (۱۹۹۶ م).

پائل نویسنده چند صد مقاله است و نوشته‌های او به زبان‌های روسی، آلمانی، فرانسوی، هلندی، اسپانیایی، پرتغالی، نروژی، دانمارکی، آلبانی، ژاپنی، مالایی، کره‌ای، عربی، فارسی و چینی ترجمه شده است. او از رسانه‌های مختلفی مانند ABC Evening News، فاکس و کشورهای مختلفی مانند بریتانیا، استرالیا، کانادا، آفریقای جنوبی و شرکت‌های پخش ژاپنی و الجزیره دعوت‌نامه دارد. تحقیقات وی در مقالات نیویورک تایمز، وال استریت ژورنال، واشنگتن پست، لس آنجلس تایمز، واشنگتن تایمز، بوستون گلوب، مانیتور مسیحی منتشر شده است.

مارشال همچنین یکی از اعضای ارشد موسسه مطالعات دین در دانشگاه بیلور، عضو ارشد موسسه لیمن در جاکارتا، و استاد یکی از دانشگاه‌های اسلامی در جاکارتا است.^۱

شناخت کلی کشور اندونزی

کشور اندونزی در سال ۱۹۹۸ م، سه سال پس از بحران‌های اقتصادی و سقوط رئیس-جمهور سوهارتو، با عدم ثبات اقتصادی، آشفتگی سیاسی و خشونت‌های مذهبی همراه گشت. این خشونت‌های مذهبی به کشته شدن هزاران نفر انجامید.

با این حال، از زمان وقوع این تحول، کشور از لحاظ سیاسی و اقتصادی به‌طور گسترده‌ای، مسیر رو به رشد را طی نمود. خشونت مذهبی (غیر از بمب‌گذاری‌های سال ۲۰۰۲ م، در بالی)، پراکنده و محلی است. کشور اندونزی در حال حاضر، بزرگ‌ترین

1. <https://www.hudson.org/experts/472-paul-marshall> .

اقتصاد در آسیای جنوب شرقی و در میان سازمان کشورهای اسلامی را دارد. این کشور با ۲۶۰ میلیون نفر، قریب به دو دهه، بزرگ‌ترین انتخابات آزاد را داشته و سومین کشور بزرگ، از نظر دموکراسی در جهان است. ۸۸ درصد جمعیت این کشور مسلمان بوده و به-عنوان بزرگ‌ترین کشوری که جمعیت بیشتر آن مسلمان هستند، در جهان مورد توجه است.

علی‌رغم این روند مثبت سیاسی و اقتصادی، در سال‌های اخیر، جنبش‌های اسلام‌گرا در کشور اندونزی رشد کرده‌اند. فشار این جنبش‌های اسلام‌گرا، باعث به زندان افتادن فرماندار مسیحی شهر جاکارتا شد؛ چراکه فرماندار، متهم به کفرگویی در سال ۲۰۱۷م بود؛ لذا زندانی شدن فرماندار، تحت فشار جنبش‌های اسلامی افراط‌گرا، جنبش‌های اسلام‌گرایی که خط اعتدال را پی گرفته و از نظر تاریخی بر کشور مسلط بودند را مورد تهدید قرار داد.^۱

گرایش‌ات از زمان سقوط سوهارتو

پس از حکومت سوهارتو (۱۹۹۸-۱۹۶۸م)، رئیس‌جمهورهای بعدی به دنبال رویکردهای معتدل و میانه‌روی اسلامی بودند. این مطلب به‌خصوص در زمان ریاست‌جمهوری سابق و رهبر نهضت العلماء، یعنی عبدالرحمن وحید (۱۹۹۹-۲۰۰۱م)، صادق است؛ با این حال در زمان ریاست‌جمهوری سوسیلو بامبینگ یازهوینو (۲۰۰۴ تا ۲۰۱۴م)، اغلب با تشویق صریح و یا ضمنی وی، جریانات رادیکال‌تر اسلامی، رشد و نفوذ پیدا کردند.^۲ تحت حاکمیت سوسیلو بامبینگ یازهوینو، قدرت شورای علمای اندونزی و مجلس علمای اندونزی افزایش یافت. مجلس علمای اندونزی توسط سوهارتو در سال ۱۹۷۵م،

1. Martin van Bruinessen, ed., *Contemporary Developments in Indonesian Islam: Explaining the "Conservative Turn"* (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013).

2. Martin van Bruinessen, "Genealogies of Islamic Radicalism in Post-Suharto Indonesia,"

in *Islam in Southeast Asia: Critical Concepts in Islamic Studies*, vol. 4, *The Myth of the "Second Front": Muslim Southeast Asia and the War on Terror*, ed. Joseph Liow and Nadirsyah

Hosen (London: Routledge, 2009), 35-66.

برای ارائه صدور گواهی حلال و صدور فتوا در مسائل بحرانی جاری تاسیس شد. اعضای این مجلس از گروه‌های بزرگی مانند نهضت العلماء و محمدیه و گروه‌های مختلف کوچک دیگر، تشکیل شده بودند. شیعه و احمدی‌ها از پیوستن به این مجلس محروم ماندند؛ اگرچه دولت، اعضای این مجلس را تعیین کرده و پشتیبانی مالی آن را بر عهده دارد، اما مجلس، تصمیمات خود را به صورت مستقل گرفته و فتاوی آن از نظر قانونی الزام‌آور نیست. آنها نیز لزوماً، سیاست‌های دولت را منعکس نمی‌کنند. این وضعیت نیمه-رسمی، سردرگمی گسترده‌ای در مورد اقتدار مجلس علمای اندونزی ایجاد می‌کند؛ به-خصوص از زمانی که مجلس علمای اندونزی گسترش یافته و تلاش در بیشتر کردن قدرت خود دارد؛ چنان‌چه طیف وسیعی از موضوعاتی که بر مبنای آن فتوا صادر شده، بر این مطلب شهادت می‌دهد. در سال ۲۰۱۶م، پس از اینکه پلیس، شروع به اجرای برخی از فتاوی مجلس علمای اندونزی کرد، رئیس‌جمهور جوکو ویدودو (جوکوی) مجبور شد، تا به مجلس علمای اندونزی در مورد اینکه قوانین این مجلس از قوانین و مقررات دولتی نیستند، هشدار دهد؛ بنابراین، پلیس هیچ مجوزی برای اجرای آنها ندارد.^۱

سوسیلو بامبینگ یازهوینو در سال ۲۰۰۵م، رئیس‌جمهور بود و ضمن صحبت با کنگره ملی مجلس علمای اندونزی، قول داد که اقتدار مجلس علمای اندونزی را، برای تعریف آنچه، اسلام مناسب را تشکیل می‌دهد، تقویت کند. مدت کوتاهی پس از آن، مجلس علمای اندونزی، فتاوایی مبنی بر ممنوعیت تنازعات مذهبی، عروسی‌های مختلط، وراثت میان ادیان (مسلمانان و غیرمسلمانان از ارث بردن از یک‌دیگر ممنوع هستند)، کثرت‌گرایی دینی، لیبرالیسم و سکولاریسم صادر کرد.^۲ دولت سوسیلو بامبینگ یازهوینو، همچنین

1. Nurul Fitri Ramadhani and Haeril Halim, "Police Told to Resist Undue Influence of MUI," *Jakarta Post*, December 20, 2016, accessed December 21, 2017, <http://www.thejakartapost.com/news/2016/12/20/police-told-to-resist-undue-influence-of-mui.html>.

2. Tony Blair Faith Foundation, "Country Profile: Indonesia," July 24, 2014, accessed December 21, 2017, <http://www.tonyblairfaithfoundationus.org/religion-geopolitics/country-profiles/indonesia/situation-report>. The MUI maintains an English language website at <http://www.halalmui.org/mui14/index.php/main/changelang/2/1/30>.

در سال ۲۰۰۶م، "مقررات مشترک خانه‌های عبادت" را بیان کرد که به‌طور گسترده‌ای برای محدود کردن اقلیت‌ها مورد استفاده قرار گرفت. دو سال بعد، دولت یک فرمان ویژه علیه احمدیه نیز صادر کرد.

رئیس‌جمهور جوکوی در سال ۲۰۱۴م، به‌صورت رسمی از محدودیت بیشتر، علیه گرایش‌های اسلامی دیگر انتقاد کرد. او بر آزادی مذهبی تأکید و از عدم انجام سیاست دولت، توسط مجلس علمای اندونزی انتقاد کرد؛ اما علی‌رغم این تغییرات از سوی جوکوی، افراط‌گرایی ادامه دارد. این افراط‌گرایی یادگار دوران ریاست‌جمهوری سوسیلو بامبنگ بوده و نتیجه آن خشونت‌گرایی میان مذاهب و اتهام‌زنی وحشیانه میان آنها است.^۱ گروه‌های اسلام‌گرای دیگر نیز، در عین اینکه عمل کرد ایشان به‌صورت غافل‌گیرانه است، در حال پیش‌روی هستند. در این میان، سازمان‌های محمدیه و نهضت‌العلماء، غیر قابل کنترل می‌باشند. برای درک بهتر و کامل‌تر از جریانات اسلام‌گرا در کشور اندونزی، گرایش‌های اسلام‌گرایان در بخش‌های ذیل به‌صورت مفصل‌تر بررسی می‌شود.

اسلام سنتی اندونزی

اسلام، نخست در سراسر اندونزی از طریق بازرگانان و مبلغان که چند نفر از ایشان خاستگاه هندی و یا آسیای مرکزی داشتند، گسترش یافت.^۲ اشاعه صلح‌آمیز اسلام،

1. Setara Institute, "Kebebasan Beragama/Berkeyakinan di Indonesia 2016," January 29, 2017, accessed December 21, 2017, <http://setara-institute.org/kebebasan-beragamaberkeyakinan-di-indonesia-2016>; Wahid Foundation, "Ringkasan Kebijakan Kebebasan Beragama dan Berkeyakinan (KBB) di Indonesia dan Perlindungan Negara," January 2017, accessed December 21, 2017, <http://wahidfoundation.org/index.php/publication/detail/Ringkasan-Kebijakan-Kebebasan-Beragama-dan-Berkeyakinan-KBB-di-Indonesia-dan-Perlindungan-Negara>; Wahid Foundation, "National Survey 2016 Wahid Foundation," October 2017, accessed December 21, 2017, <http://wahidfoundation.org/index.php/publication/detail/NationalSurvey-2016-Wahid-Foundation-LSI>; Amnesty International, *Prosecuting Beliefs: Indonesia's Blasphemy Laws*, November 2014, https://www.amnestyusa.org/files/_index-_asa_210182014.pdf; Dicky Sofjan, "Religious Diversity and Politico-Religious Intolerance in Indonesia and Malaysia," *Review of Faith and International Affairs* 14, no. 4 (Winter 2016): 53–65, <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15570274>.

2. On Indonesian "traditional Islam," see Robin Bush, *Nahdlatul Ulama and the Struggle*

موجب ایجاد سازمان‌های اسلامی مستقل و هم‌سو شد که پایه‌ای برای جامعه مدنی قوی ایجاد کردند. کشور اندونزی خانه بزرگ‌ترین سازمان‌های اسلامی مانند نهضت العلماء و محمدیه است که شاید به ترتیب، پنجاه، و چهل میلیون نفر طرفدار داشته باشند. پایگاه نهضت العلماء در روستاها و شهرهاست؛ جایی که نهضت العلماء یک شبکه متشکل از هزاران مدرسه بزرگ اسلامی را اداره می‌کند که این مدارس، به میلیون‌ها دانش‌آموز خدمت می‌کنند. نهضت العلماء همچنین ۲۲ دانشگاه تاسیس کرد و دارای مجلات گوناگون، و در کار خیریه و اجتماعی، به صورت فراگیر مشغول فعالیت است. به صورت مشابه، محمدیه نیز ۲۹ دانشگاه تاسیس کرده است؛ با این حال، تمرکز گروه محمدیه با نهضت العلماء تا حدودی متفاوت است؛ گروه محمدیه، بر اهمیت یک اسلام مدرن و خالص آزاد شده از انحطاط فرهنگی، و توجه ویژه به تأثیر و آموزش افراد در صنایع و آموزش عالی تأکید دارد.

نهضت العلماء، محمدیه، سازمان‌ها و دیگر اندیشمندان اسلامی، به یک نوع خاص از اسلام در اندونزی اشاره دارند و آن اسلامی است که همه گروه‌ها را در بر گرفته که از آن، با عنوان "اسلام نسنتره" یا اسلام جزایر یاد می‌شود؛^۱ برخی از دانشمندان، "اسلام نسنتره" را به مثابه همتایی و هم‌دردی، به جای اسلام توصیف کردند؛ به عنوان مثال، کلیفورد گیتز (انسان‌شناس برجسته فرهنگی)، تحقیق برجسته خود را "دین جاوا" (به جای مطالعه اسلام در جاوا)، نام‌گذاری کرد؛^۲ با این حال، دانشمندان دیگر به سادگی "اسلام نسنتره" را اسلام سنی وصف کردند. موری به نام آزمودنی از برای، اسلام مسلمانان اندونزی را مخلوطی از هندو و بودیسم توصیف نکرد؛ بلکه آن را به عنوان اسلام سنی مبتنی بر سه رکن الهیات اشعری، تصوف غزالی و مذهب شافعی خواند؛ بنابر کلام ازرا، این یک اسلام

→
for Power within Islam and Politics in Indonesia (Singapore: ISEAS Publishing, Institute of Southeast Asian Studies, 2009), 29–33.

۱. در این بحث، همانند بسیاری دیگر، استان آچه، در نوک شمالی سوماترا، متمایز است: این استان مدت‌هاست که برای استقلال یا خودمختاری مبارزه کرده و به عنوان بخشی از حل و فصل صلح ۲۰۰۱م، با بقیه اندونزی، تنها استانی است که قانون جنایی شریعت دارد.

2. Clifford Geertz, *The Religion of Java* (Glencoe: Free Press, 1960).

معتدل (مدراسی) و راه میانه است که به دنبال موازنه میان عقل بشریت و ارتباط مقدس است.^۱ در اندونزی، واژه مدراسی، الفاظ مشابه‌ای مانند تعادل و هماهنگی دارد. "اسلام نسنتره"، ملت اندونزی را به عنوان یک کشور و مردمی که به سبب سرزمین‌ها، سواحل، بنادر، تجارت و سفر، به اشکال مختلف در آمدند، قرار می‌دهد. اجرای "اسلام نسنتره"، از این جهت که متفاوت از فرهنگ‌های محدودتر دیگر است، در دستور کار قرار گرفته شده است. در این فرهنگ (اسلام نسنتره)، اسلام به مذهب حاکم تبدیل گشت؛ اما با دیگر سیستم‌های اعتقادی همگام بود؛ از سوی دیگر، مفهوم "اسلام نسنتره"، فهم اسلامی را تقویت می‌کند که حکومت اسلامی را، به نفع یک دولت مبتنی بر به رسمیت شناختن کثرت‌گرایی دینی اندونزی، رد می‌کرد؛ این درحالی است که تاثیر جغرافیا در اسلام اندونزی، مشخص شده است؛ یعنی جغرافیا تاثیر بسزایی در اسلام آوردن مردمان اندونزی داشته است؛ اما دانشمندان مسلمانان این کشور، تمایل به مقاومت شدیدی درباره این ادعا داشتند که عقاید ایشان تنها حاصل یک تصادف جغرافیایی باشد و یا اینکه تعالیم آنها برای تحقیقات انسان‌شناسی است، و برای بینش کلامی و حقوقی مناسب نبوده است.^۲

بررسی‌های مرکز تحقیقات "پیو" نشان می‌دهد، پابندی مسلمانان کشور اندونزی به تعالیم اسلام، بیشتر از مسلمانان خاورمیانه می‌باشد.^۳ این یکی از دلایلی است که در سال‌های اخیر، موجب اعتماد به نفس بیشتری از سوی نهضت العلماء و دانشمندان محمدیه در به چالش کشیدن دیدگاه‌های رادیکال نسبت به شبه جزیره عربستان شده

1. Azyumardi Azra, "Sustainable Indonesian Islam, A Blessing for the Universe," *Indonesia Nederland Society*, August 3, 2015, originally published in the Indonesian daily *Kompas*, August 3, 2015, <http://indonesia-nederland.org/events/azyumardi-azra-sustainable-indonesian-islama-blessing-for-the-universe/>.

2. Hefner, Riddell, and many others stress that Islam forms an obvious layer of Indonesian cultures. See Robert W. Hefner, *Hindu Javanese: Tengger Tradition and Islam* (Princeton: Princeton University Press, 1985) and Peter Riddell, *Islam and the Malay-Indonesian World: Transmission and Responses* (Honolulu: University of Hawaii Press, 2001).

3. See "The World's Muslims: Unity and Diversity," Pew Research Center, August 9, 2012, <http://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/11/2012/08/the-worlds-muslims-full-report.pdf>

است.^۱ همان گونه که رئیس سابق نهضت العلماء یعنی "سعید عقیل سراج" گفته است: تاکید می‌کنم، اسلام باید با شعار احترام به فرهنگ‌های محلی و نه ریشه‌کن کردن آنها تبلیغ شود.^۲

وهابیت و رشد افراط‌گرایی

علی‌رغم انتشار مفهوم اسلام نسنتره، اندونزی مدت‌هاست که جریانات اسلامی بومی داشته است. در زمان استقلال، چنین جریان‌هایی از میان جامعه عرب به‌وجود آمدند؛ به‌عنوان مثال، دارالاسلام، یک گروه اسلام‌گرا است و به دنبال ایجاد یک دولت اسلامی در اندونزی بود. این گروه، دارای نفوذ خاصی بعد از سال‌های اولیه (پس از استقلال)، بود.^۳ حزب ماسومی شورای انجمن‌های مسلمانان اندونزی، حزب سیاسی اسلام‌گرای اولیه غالب بود. در سال ۱۹۴۵م، زمان آماده‌سازی برای استقلال، این سازمان‌ها و بعضی گروه‌های اسلامی دیگر، برای تأسیس یک بند خاص در مورد شریعت، به منشور جاکارتا، زیر بار فشار زیادی رفتند. در این بند، چنین تعبیر شده که الزام به پیروی از قوانین اسلامی برای طرفداران اسلام، راه را برای اجرای شریعت باز کرد؛^۴ در نهایت، این بند تحت عنوان وحدت ملی رد شد؛ اما از آن زمان تاکنون، درخواست‌های دوره‌ای صورت گرفته، تا آن را به قانون اساسی تبدیل کند.

افزون بر این، تأثیرات وهابیت در کشور، ضمن اینکه معمولاً با قدرت در حال رشد است، مشهور می‌باشد؛ اما در واقع باید گفت که علی‌رغم فعالیت وهابیت، گسترش اسلام

1. Martin van Bruinessen, "Ghazwul fikri or Arabization? Indonesian Muslim Responses to Globalization," in *Southeast Asian Muslims in the Era of Globalization*, ed. Ken Miichi and Omar Farouk (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014), 61–85.

2. "Raison d'être of Islam Nusantara," Jakarta Post, August 6, 2015, www.thejakartapost.com/news/2015/08/06/raison-d-etire-islam-nusantara.html.

3. Cornelis van Dijk, *Rebellion under the Banner of Islam: The Darul Islam in Indonesia* (The Hague: M. Nijhoff, 1981); Quinton Temby, "Imagining an Islamic State in Indonesia: From Darul Islam to Jemaah Islamiyah," *Indonesia* 89 (April 2010): 1–36; Martin van Bruinessen, "Indonesian Muslims and Their Place in the Wider World of Islam," in *Indonesia Rising: The Repositioning of Asia's Third Giant*, ed. Anthony Reid (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2012), 117–140.

4. R. E. Elson, "Another Look at the Jakarta Charter Controversy of 1945," *Indonesia* 88 (October 2009): 105–130.

در کشور اندونزی در مقیاس بیشتری شکل گرفته است.^۱ تنش‌هایی میان وهابیان و اسلام‌گرایان اندونزی در قرن هجدهم وجود داشت؛ اما اولین تنازعات عمده در اوایل قرن هجدهم در جزایر "مینانگکابو"، در غرب سوماترا رخ داد.^۲ در سال ۱۸۰۳ م، پس از اینکه وهابی‌ها دوباره کنترل مکه و مدینه را گرفتند، ایدئولوژی آنها بر بسیاری از دانشجویان و دانش‌پژوهان اندونزی که در حال تحصیل یا مراسم حج در حجاز بودند، تاثیر گذاشت. هنگامی که این دو گروه (دانشجویان و حجاج)، به خانه بازگشتند، اسلام غالب در سرزمین‌شان را به عنوان شرک و حتی ارتداد، (بازگشت از اسلام و کافر خواندن آنها) محکوم کردند. درگیری بین مسلمانان وهابی شده و کسانی که به حفظ وضعیت موجود معتقد بودند، در نهایت منجر به جنگ تمام عیار شد. افرادی که از شبه‌جزیره عربستان بازگشته و طرفداران ایشان که با نام "پادریس" شناخته می‌شدند، بسیاری از افراد خانواده سلطنتی مینیکابو را کشتند. در مواجهه با این شکست، خانواده با اصالت مینیکابو به دنبال کمک از داچ در پادانگ بود؛ پس از سال‌ها جنگ، این خانواده "پادریس" را در سال ۱۸۳۸ شکست داده و کنترل غرب سوماترا را به دست گرفت.

با اطمینان می‌توان گفت که این جنگ، از تفاسیری که رقیب اسلام (یعنی وهابیت)، در مورد آن داشت، پیچیده‌تر بود.^۳ یکی از این تفاسیر آن بود که مثلاً، بازرگانان محلی امیدوار بودند که شاید آنها تحت شریعت الهام گرفته از پردی (حاجیانی که از حج برگشته و تحت تاثیر وهابیت بودند)، از فرصت‌های بیشتری نسبت به حکومت خانواده‌های قدرتمند بهره ببرند. مخالفت با استعمار هلند هم، نقش داشت؛ با این وجود، تلاش برای تحمیل آنچه که خارجی تلقی شده، (یعنی وهابیت و فرم‌های تندتر از اسلام)، بر روی آن دسته از مسلمانانی که با ارث محلی خود راحت بودند، قطعاً باعث ایجاد یک جنگ می‌شد.

1. This section draws on my "Saudi Influence and Islamic Radicalism in Indonesia: How Can They Be Countered after Ahok's Imprisonment?," *Lausanne Global Analysis* 6, no. 5 (September 2017), <https://www.lausanne.org/content/lga/2017-09/saudi-influence-islamic-radicalization-indonesia>.

2. For a succinct overview, see M. C. Ricklefs, *A History of Modern Indonesia Since C. 1200* (Stanford: Stanford University Press, 2008), 172–175.

3. For caution as to how much Wahhabism was a factor, see Carool Kersten, *A History of Islam in Indonesia: Unity in Diversity* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2017) 56–57.

محمدیه (که در سال ۱۹۱۲م، بنا نهاده شد)، نیز مثل وهابیت، به دنبال یک اسلام ناب بود. اسلامی که از وحدت فرهنگی رها باشد؛ با این حال، سردمداران محمدیه، از اسلامی که اصلاح شده و مدرن بود، حمایت می کردند؛ از این رو، آنها به جای نگاه به عربستان، به دنبال رویکرد محمد عبده و اصلاح طلبان مدرن شبیه به او بودند. در سال ۱۹۲۶م، ناگهان نهضت العلماء در واکنش به تخریب مقبره های عربستان سعودی و سایر مقدسات اسلامی در مکه و مدینه، و شایعاتی مبنی بر اینکه سعودی ها قصد تخریب مقبره پیامبر ﷺ را دارند، تاسیس شد. بنیان گذاران نهضت العلماء این را تهدیدی برای اسلام حقیقی، که در افکار و رفتار شهروندان اندونزی ترسیم شده بود، دیدند؛^۱ زمانی که من (مؤلف)، در کنگره پنج ساله نهضت العلماء در سال ۲۰۱۵م، حاضر شدم، از چاپ مجدد کتاب وهابیت مردود (منولاک وهابی)، به قلم محمد فقیه مسکومامبنگ (یکی از بنیان گذاران سازمان)، تحت تاثیر قرار گرفتم. نشست بین المللی رهبران معتدل اسلامی (ISOMIL) در سال ۲۰۱۶م، هشدار داد: دولت های مختلف در خاورمیانه، از تفاوت های مذهبی و تاریخ دشمنی میان فرقه ها، بدون در نظر گرفتن پیامدهای آن برای همه بشریت، استفاده می کنند. این کمپین های تبلیغات فرقه ای، عمدتاً پرورش دهنده افراط گرایی و تحریک انتشار تروریسم در جهان است.^۲

با این حال و با تاسیس دو گروه نهضت العلماء و محمدیه که عمدتاً به دنبال اسلام معتدل هستند، بازهم نفوذ کشور عربستان در اندونزی مشهود است. اکنون کشور عربستان، بیش از ۱۵۰ مسجد در کشور اندونزی تاسیس کرده است. کتب درسی را تدوین و هزاران کمک هزینه تحصیلی برای دانش آموزان در عربستان سعودی پرداخت کرده است.^۳ مرکز اصلی این طرح، موسسه مطالعات اسلام عرب (LIPIA)،

1. For an overview, see Jeremy Menchik, *Islam and Democracy in Indonesia: Tolerance without Liberalism* (New York: Cambridge University Press, 2016), 48–51.

2. See “International Summit of Moderate Islamic Leaders (ISOMIL) Nahdlatul Ulama Declaration,” http://www.baytarrahmah.org/media/2016/Nahdlatul-Ulama-Declaration_05-10-16.

3. See Krithika Varagur, “Saudi Arabia Is Redefining Islam for the World’s Largest Muslim Nation,” *Atlantic*, March 2, 2017, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/03/saudi-arabia-salman->

یک دانشگاه کاملاً پشتیبانی شده از سوی کشور عربستان در جنوب جاکارتا است. موسسه مطالعات اسلام و عرب در سال ۱۹۸۰م، به‌طور ظاهری و با هدف آموزش زبان عربی آغاز به کار کرد، و هیچ اندونزیایی نیز در دانشگاه حضور نداشت. هزینه تحصیل در این دانشگاه رایگان بود؛ موسیقی، تلویزیون و خنده با صدای بلند ممنوع بود و مردان و زنان نیز از هم جدا شده بودند.

وزارت امور مذهبی کشور، موسسه مطالعات اسلام و عرب را در سال ۲۰۱۵م، تأیید کرد؛ اما این وزارت، نگرانی خود را از عدم حفاظت موسسه مطالعات اسلامی از باور یکتا-انگاری (اسلام معتدل و فلسفه دولت اندونزی)، و نه مرجع اسلامی خاص ابراز داشته است؛ پس از دیدار پادشاه سلمان از اندونزی در مارس ۲۰۱۷م، سعودی‌ها برای احداث دو یا سه موسسه مشابه دیگر، ابراز علاقه کردند.

تروریسم

رادیکالیزم رو به رشد در کشور اندونزی، به‌شدت تهدید کننده است؛ با این حال، تروریسم در کشور اندونزی به مقیاس مشابه در کشور فیلیپین نرسیده است. مرگ‌بارترین اقدام تروریستی در کشور اندونزی، بمبی در سال ۲۰۰۲م، در کلینیک شبانه در بالی بود که منجر به مرگ ۲۰۲ نفر شد. از آن پس، حملات دیگری رخ داد که شامل موارد ذیل می‌باشد.

- بمب‌گذاری در سال ۲۰۰۳م، در هتل جی‌وایت ماریوت در جاکارتا که ۱۲ نفر در آن کشته شدند.

- بمب‌گذاری در خودرو (۲۰۰۴م)، در خارج از سفارت استرالیا که باعث کشته شدن ده نفر شد.

- بمب‌گذاری در بالی که به سبب آن ۲۶ نفر از دنیا رفتند.

- بمب‌گذاری در هتل‌های ماریوت و ریتز کارلتون جاکارتا، در سال ۲۰۰۹م، که

حداقل ۹ نفر در آن کشته شدند.^۱

البته حمله‌ی بزرگ‌تری در ژانویه ۲۰۱۶م نیز رخ داد؛ هنگامی که چندین انفجار در نزدیکی مرکز خرید ساریناه در جاکارتا به وقوع پیوست. افراد بسیاری در این حمله‌ها مجروح و هشت نفر نیز (که نیمی از آنان تروریست‌ها بودند)، کشته شدند. این اتفاق تلخ اگرچه موجب ضرر بیشتر برای کشور می‌باشد، اما از این جهت که بی‌کفایتی تروریست‌ها را نشان می‌دهد، خوشایند است.

در سال‌های اخیر، ممکن است برخی از طرف‌داران جنبش اسلامی، به داعش پیوسته باشند.^۲ این حمله‌ی اخیر (که در بالا ذکر شد) نیز، اولین حمله‌ای بود که ادعا شده توسط داعش صورت گرفته است. چندین بمب‌گذاری در مقیاس کوچک‌تر نیز به این سازمان پیوند خورده است؛ مانند حمله به یک کلیسا در ساماریندا در نوامبر ۲۰۱۶م، در شرق کلیمانتان (جایی که سه بمب دست‌ساز در خانه‌ای منفجر شدند و یک کودک کشته و سه تن دیگر زخمی شدند). در ابتدا، این حمله تنها برای به وحشت انداختن بود؛ اما بعدها مشخص شد که عاملان این حمله، با یک گروه مرتبط با داعش به نام "جماعت انصار الدوله" (JAD) مرتبط هستند؛ به نظر می‌رسد، جماعت انصار الدوله، بزرگ‌ترین شبکه وابسته به داعش در اندونزی است و بخش‌هایی از آن، در چندین منطقه از کشور وجود دارند.^۳ "جماعت انصار الدوله، از طریق سلیم مبارک اتمیمی (ابوجندل، با ملیت اندونزیایی) با داعش مرتبط شدند. شخصی که ارتباط نزدیکی با رهبری مرکزی داعش داشته و یک واحد تخریب‌کننده اندونزیایی را با نام "نیروهای شرق" (کتیبه مسیاری)،

۱. از آنجا که حملات بزرگ‌تر شکست خورده‌اند، به نظر می‌رسد که روند حملات، با استفاده از چاقو به وجود آمده است.

Krithika Varagur, "Indonesia's Sectarian Tensions Likely to Worsen in Election Season," Voice of America, February 16, 2018, <https://www.voanews.com/a/sword-attackindonesian-church-sectarian-tensions/4257313.html>.

داعش همچنین ادعا کرد که این برنامه در تاریخ ۸ می ۲۰۱۸، پس از شورش در زندان امنیتی ماکو بریمبو، (در جنوب جاکارتا) که در آن پنج نگهبان و یک زندانی کشته شدند، اتفاق افتاد؛ اما در زمان نوشتن این تأیید نشد.

2. Institute for Policy Analysis of Conflict, *Extremists in Bandung: Darul Islam to ISIS—And Back Again?*, Report No. 42, February 12, 2018, http://file.understandingconflict.org/file/2018/02/Report_42Final.pdf.

3. Institute for Policy Analysis of Conflict, *Extremists in Bandung: Darul Islam to ISIS—And Back Again?*, Report No. 42, February 12, 2018, http://file.understandingconflict.org/file/2018/02/Report_42Final.pdf.

رهبری می‌کند.^۱

چند عامل موفق، برای محدود کردن این گروه‌های تروریستی، به‌صورت ویژه موثر بوده است. یکی از مهم‌ترین عوامل، واحد مبارزه با تروریسم است که تأثیر قابل توجهی داشته است؛ این واحد "بخش ویژه ۸۸" بود، که در سال ۲۰۰۲م، پس از بمب‌گذاری‌های بالی تشکیل شد و آموزش‌های آمریکایی و استرالیایی را دریافت کرد. این واحد در هر دو جبهه اطلاعاتی و عملیاتی به‌صورت تهاجمی عمل می‌کند.^۲ عامل دیگری که در رد افراط‌گرایی به‌کار گرفته شده، پیروی مسلمانان از صورت‌های محلی غالب اسلام است که تروریست و افراط‌گرایی را طرد کرده است.

این پاسخ، ائتلافی که دست‌به‌دست هم داده بود، تا نوآموزان را به استخدام داعش در آورد، محدود کرده و کسانی را که قبلاً به این گروه پیوسته بودند را نیز، جدا ساخت؛ بر اساس آمار، باید گفت که جمعیت پیوسته به داعش در کشور اندونزی، هفتاد درصد کمتر از جمعیت مسلمانان پیوسته به داعش از انگلستان و یا چندین کشور اروپایی است.^۳

با این حال، نفوذ عربستان سعودی بی‌نظیر است. عربستان سعودی در سال ۱۹۷۲م، برای تأسیس مجمع "آی وی وای" (متشکل از جهادگران پسنتران)، کمک مالی کرد. چهار بمب‌گذار بالی، از این مدرسه (مدرسه المکمن در نگروک، مرکز جاوا)، فارغ-التحصیل شدند؛ همان‌گونه که شامل دیگر ستیزه‌جویان نیز است. این مدرسه توسط ابوبکر بوعصیر (رهبر معنوی بمب‌گذارهای بالی) تأسیس شد؛ اگرچه او در سال ۲۰۱۱م، به پانزده سال زندان محکوم شد، اما همچنان به‌شدت بر سیاست‌های مدرسه تأثیرگذار

1. Krithika Varagur, "Deep Extremist Networks behind 'Lone Wolf' Samarinda Church Attacker," Voice of America, November 18, 2016, <https://www.voanews.com/a/deep-extremist-networks-behind-lone-wolf-samarinda-church-attacker/3602202.html>.

۲. منتقدان معتقدند که این واحد بیش از حد تهاجمی است؛ زیرا چندین زندانی در زندانش جان داده‌اند.

۳. بریتانیا با سه میلیون مسلمان، تقریباً ۷۶۰ نفر از جوانانش به داعش ملحق شده است. اندونزی، که ۲۲۰ میلیون مسلمان دارد، تنها ۷۰۰ تن از کارمندان نیروهای داعش را داشته است. این ارقام از اوایل سال ۲۰۱۶ است.

Efraim Benmelech and Esteban F. Klor, "What Explains the Flow of Foreign Fighters to ISIS?," NBER Working Paper No. 22190, National Bureau of Economic Research, April 2016, <https://www.nber.org/papers/w22190.pdf>.

است؛ علاوه بر این، عمر فاروق (یکی از اعضای ارشد گروه جماعت اسلامی، که در سال ۲۰۰۲م، دستگیر شد)، به خبرگزاری مرکزی اطلاعاتی گفت: الحرمین (خیریه عربستان)، به گروهش کمک مالی می‌کند.^۱ جعفر عمر طالب (رهبر لشکر جهاد) نیز، یک شبه‌نظامی فارغ‌التحصیل از لیبیا بود که مسیحیان را در مالوکو کشت. در همین حال، هواداران وهابی و دیگر ایدئولوژی‌های رادیکال، در رسانه‌های اجتماعی به‌شدت فعالیت کرده و مطرح شده‌اند. از آن جمله می‌توان به یک "ارتش سایبری مسلمان" رادیکال، که دیگر همتایان معتدل خود را تحت‌الشعاع قرار داد، اشاره کرد.^۲

تأثیر نفوذ عربستان در افراطی شدن کشور اندونزی، غیر قابل چشم‌پوشی است؛ اما نباید در این میان از زندانی شدن آهوک غافل شد.

زندانی شدن آهوک

محاکمه و سرزنش گروه‌های اسلام‌گرا، در مورد ناسزا و توهین به رئیس‌جمهور جاکارتا، (باسوکی تجاهاجا پورناما آهوک)، روند رادیکال شدن را تقویت نمود. آهوک از نظر قومیت، یک شهروند چینی و از نظر مذهبی یک مسیحی است؛ از سوی دیگر، جامعه اندونزی با بیش از ۸۸ درصد جمعیت مسلمان، احساسات شدید ضد چینی دارد؛ با این حال، آهوک یک فرماندار پرانرژی و کارآمد است که از سوی ۷۰ درصد مردم تایید شده است. آهوک در حالی که برای انتخابات در سپتامبر ۲۰۱۶م، مبارزه می‌کرد، اظهار داشت که آیه ۵۱ سوره

1. Jane Perlez, "Saudis Quietly Promote Strict Islam in Indonesia," *New York Times*, July 5, 2003, <http://www.nytimes.com/2003/07/05/world/saudis-quietly-promote-strictislam-in-indonesia.html>.

2. See Krithika Varagur, "Saudi Arabia Is Redefining Islam for the World's Largest Muslim Nation," *Atlantic*, March 2, 2017, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/03/saudi-arabia-salman-visitindonesia/518310/>

در تاریخ ۱ مارس ۲۰۱۸، پلیس ۱۴ عضو شبکه‌ای به‌نام ارتش سایبری مسلمان را دستگیر کرد که گفته می‌شود، از هک کردن، اطلاعات غلط و صحبت کردن با نفرت، برای تحریک افراطگرایی بهره برده‌اند.

Vincent Bevins, "Indonesian Police Arrest 14 Suspected Members of Radical Islamist Cyber Network," *Washington Post*, March 1, 2018, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/indonesia-police-break-up-islamist-cyber-network-promoting-extremism/2018/03/01/ff575b00-1cd8-11e8-98f5-ceecfa8741b6_story.html?utm_term=.3f2386dc92ce.

مائده، متحد شدن با مسیحیان و یهودیان را نهی کرده است. این کلام از سوی برخی از روحانیون مسیحی مورد سوء استفاده قرار گرفت و از این جهت گفتند: مسلمانان نباید در رای گیری برای یک مسیحی (آهوک) شرکت کنند. چند روز بعد، یک ویدئو از سخنان آهوک که توسط بونی یانی، سخنگوی روابط عمومی، ویرایش شده بود، ویروسی گشت. با توجه به سخنان آهوک، مجلس علمای اندونزی با صدور یک فتوا او را به کفر متهم کرد. جنبش مدافعان اسلام افراطگرا (جبهه پمبل اسلام (fbi)، که به شدت به اقلیت های مسلمان، کلیساها و کلوپ های شبانه حمله کرده، برای حفاظت از فتوای شورای علمای اندونزی، به جنبش ملی که تازه تشکیل شده بود پیوست. آنها با هم درخواست تظاهرات کرده، و خواستار محاکمه و زندانی شدن آهوک شدند. گروه های اسلام گرای دیگر از جمله انجمن امت اسلام، مجلس مجاهدین اندونزی، انجمن علمای امت اندونزی، اتحاد ملی ضد سیاح، جماعت انصار التوحید نیز به این جنبش پیوستند. در ۴ نوامبر و ۲ دسامبر، تظاهرات گسترده و عمدتاً صلح آمیز علیه کفر رخ داد که یکی از آنها، نیم میلیون نفری بود. این یک نمایش غیر معمولی و منحصر به فرد از FPI (اسلام افراطگرا)، بود. رهبران نهضت علماء و محمدیه، گروه های خود را به آرامش توصیه کردند و اعضای خودشان را به دوری از تظاهرات هدایت کرده و به آنها گفتند: واقعا به نامزدهایی که بیشتر به نفع عمومی کمک می کنند، رای دهید؛ برخی اعضای ارشد این دو سازمان به اتهامات علیه آهوک پیوستند؛ در نهایت نهضت علمای معتدل و محمدیه، توسط گروه های افراطگرا خارج شدند.

آهوک در نهایت برای ناسزایی گویی، بازداشت و در ۹ می سال ۲۰۱۷م، به دو سال زندان محکوم شد. افزون بر این، در روز بعد، سه نفر از پنج قاضی محاکمه کننده، توسط دادگاه عالی اندونزیایی ترفیع گرفتند.^۱ سیاستمداران ارشد، ارتش و سایر نخبگان

۱. در تاریخ ۲۶ فوریه سال ۲۰۱۸، آهوک محکومیت خود را در دیوان عالی کشور به چالش کشید. قاضی پرونده وی همانی بود که بر محکومیت ریاست او رأی داد.

"Lawyer: Judges Made Mistake in Ahok's Case." *Star*, February 28, 2018, [https://www.thestar.com.my/news/regional/2018/02/28/lawyer-judges-made-mistake-in-ahoks case/#DdjKE4rTJ831AdgE.99](https://www.thestar.com.my/news/regional/2018/02/28/lawyer-judges-made-mistake-in-ahoks-case/#DdjKE4rTJ831AdgE.99).

می‌توانستند برای اهداف سیاسی خود شکایت کنند. این شکایت در عین صمیمیت مذهبی بود. این بازیگران همچنین، برای تسهیل تظاهرات، به‌صورت مرتب، هزاران اتوبوس، جعبه‌های ناهار، نشانه‌ها و تی‌شرت‌ها چاپ شده را برای مردم به خیابان آمده در نظر گرفته و به آنها کمک می‌کردند.

انتخابات سال ۲۰۱۶م، از انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۱۴م، تاثیر گرفته بود؛ زمانی که جوکوی، پرابووو ساییانتو، داماد آخرین دیکتاتور، (یعنی سوهارتو و ژنرال نیروهای ویژه‌ی سابق که به نقض حقوق بشر مظنون بود) را شکست داد. جوکوی اولین رئیس-جمهور اندونزی است که خارج از نیروهای نظامی و سیاسی است. او و آهوک در سال ۲۰۱۴م، با یک‌دیگر متحد شدند، و هر دو، دفاتر مربوطه خود را به‌دست آوردند. پرابووو به‌صورت گسترده مظنون به انتقام‌جویی در سال ۲۰۱۶م، برای از دست دادن ریاست-جمهوری در سال ۲۰۱۴م، بوده است؛ البته تدابیر او ممکن است، به‌هدف تاثیرگذاری در انتخابات سال ۲۰۱۹م، باشد. شایعاتی مبنی بر این بود که جوکوی شاید، آهوک را به-عنوان معاون ریاست‌جمهوری خود در نظر گرفته باشد، وجود دارد. تصور می‌شود پرابووو و برخی از فرزندان سوهارتو، ریاست‌جمهوری دیگری را برنامه‌ریزی کرده‌اند و ممکن است آنها امیدوار باشند که ناآرامی‌های فعلی، تقاضا را برای خدمات امنیتی گسترده و یک دستور سیاسی قوی افزایش دهد.

حکم زندانی آهوک کشور را تقسیم کرده است؛ همچنین این حکم، باعث تنش‌هایی میان رئیس‌جمهور، ارتش و پلیس که تمایل داشتند جوانب مختلف را در امور آهوک بپذیرند، ایجاد کرد؛ به‌عنوان مثال، گاتوت نورمارتوی در آن هنگام که رئیس ارتش اندونزی بود، به‌طور عمومی با ژنرال تیتو کارنویان (متحد جوکوی)، رئیس پلیس ملی، در مورد اینکه آیا موضوع پنهانی‌ای در تظاهرات ضد آهوک وجود داشت، مخالفت کرد.

یک مبارزه سیاسی علیه رادیکالیسم

حادثه آهوک، رشد سریع افراط‌گرایی را به‌ویژه در میان دانشجویان دانشگاه (به استثنای

دانشگاه‌های دولتی اسلامی که معمولاً مکان‌های معتبر هستند) به بار آورد؛ با این وجود، محکومیت آهوک ممکن است تأثیرات مثبت داشته باشد. بسیاری از اندونزیایی‌ها، از جمله کسانی که در دولت هستند، اکنون افزایش رادیکالیسم را پذیرفته‌اند. این منجر به مقابله شده است.

اولین مقابله در ۱۷ نوامبر ۲۰۱۷م، اتفاق افتاد. آن زمان که بونی یانی، ویدئوی محرمانه سخنرانی آهوک را درست کرد و آن را منتشر نمود. او برای نشر سخنان تنفرآمیز، خود را لایق یک سال و نیم زندان می‌دانست؛^۱ سپس ریزیک شهاب، رهبر FPI (اسلام افراط‌گرا) و یکی از رهبران پیشرو در تظاهرات، برای خشونت کلامی (پس از گزارش‌هایی که در آن به اشکالات او به تثلیث اشاره شده بود)، تحت پیگرد قرار گرفت؛ سپس او درباره اتهام توهین به ایدئولوژی رسمی ایالت پانکاسیلا مورد سوال قرار گرفت. سرانجام، پلیس او را به موجب توهین به سواکارنو، نخستین رئیس‌جمهور اندونزی، بازجویی کرد. او مجدداً برای پاسخ به اتهاماتی مبنی بر توهین به اسکناس‌های جدید احضار شد. او بر این باور بود که این اسکناس‌ها نمادهای کمونیست را برجسته کرده است. در ۳۰ ماه می سال ۲۰۱۷م، او تحت قانون پورنوگرافی که ادعا می‌کرد که به‌طور صریح پیام‌های روشن جنسی به فرزا حسین فرستاده است، قرار گرفت. فرزا حسین به جرم خیانت به قانون، در تظاهرات دسته‌جمعی سازماندهی شده، بازداشت شده بود. رضیه، فارغ‌التحصیل دانشگاه ملک سعود، به عربستان سعودی فرار کرد و هنوز در آنجا ساکن است.^۲ وکیل او ادعا کرد که او مهمان دولت عربستان سعودی است و تمام هزینه‌هایش توسط عربستان تامین می‌شود؛ زیرا او فرزند پیامبر ﷺ است. دولت عربستان سعودی در مورد این موضوع اظهار نظر نکرده است.^۳ پرونده قانونی جاری نشان می‌دهد، پلیس از اتهاماتی مبهم

1. Arya Dipa, "Buni Yani Gets 1.5 Years in Jail," Jakarta Post, November 14, 2017, <http://www.thejakartapost.com/news/2017/11/14/buni-yani-gets-1-5-years-in-jail.html>.

2. "Eggi: Rizieq Pilih di Arab daripada Ditangkap," Berita Satu, September 14, 2017, <http://www.beritasatu.com/nasional/452644-eggi-rizieq-pilih-di-arab-daripada-ditangkap.html#.Wbqln5MBcVc.twitter>.

3. "Fugitive FPI Leader Rizieq's Expenses Being Paid by Saudi Government Since He's a Descendant of the Prophet: Lawyer," Coconuts Jakarta, October 12, 2017, <https://coconuts.co/jakarta/news/fugitive-fpi-leader-rizieqs-expenses-paid-saudi->

استفاده می‌کند، تا مردم را در معرض مشکلات قرار داده و از افراط‌گرایی جلوگیری کند؛ پس از این همه، واقعا چند اندونزیایی با اتهامات توهین به تثلیث، پانکاسیلا رئیس‌جمهور پیشین و یا اسکناس‌های، بدون اشاره به مشاجرات پورنوگرافی و مشارکت در خیانت روبه‌رو، بازداشت می‌شوند؟^۱

این مبارزه (مبارزه سیاسی در برابر رادیکال‌سیم)، شامل برنامه‌های جدید سیاسی است که با هدف تضعیف بیشتر سازمان‌های رادیکال است. در ژوئای ۲۰۱۷م، یک دستور رسمی و اداری، فعالیت حزب التحریر اندونزی را ممنوع کرد؛ چراکه درخواست این گروه برای بازسازی خلافت پانکاسیلا، ایدئولوژی رسمی دولت اندونزی را نقض می‌کند. دادگاه قانون اساسی نیز از این حکم دفاع کرد؛^۲ علاوه بر این، در ۲۴ اکتبر سال ۲۰۱۷م، مجلس، قانونی را تصویب کرد که به دولت اجازه داد، فعالیت سازمان‌های مخالف در پانکاسیلا را ممنوع کند.^۳

علاوه بر این، رئیس‌جمهور جکوی، با تاکید بر اهمیت تنوع و وحدت ملی، چندین سخنرانی انجام داد. او همچنین یک کمیته مخصوص برای مشاوره در خصوص اینکه، بهترین راه برای تبلیغ ایدئولوژی رسمی اندونزی چیست؟ تشکیل داد.

در تاریخ ۷ نوامبر ۲۰۱۷م، دادگاه قانون اساسی به اتفاق آراء، این قانون را که تنها مردمان اندونزی در کارت‌های شناسایی ملی خود، به‌عنوان مسلمان، کاتولیک، پروتستان، هندو، بودیسم یا کنفوسیوس معرفی می‌شوند را غیر قانونی اعلام کرد. این

govtsince-hes-descendent-prophet-lawyer/.

1. The investigation into the accusations of insulting pancasila and Soekarno was dropped in early 2018.

2. "Disahkan jadi UU, gugatan Perppu ditolak MK," CNN Indonesia, December 12, 2017, accessed January 17, 2018,

<https://www.cnnindonesia.com/nasional/20171212162704-12-261871/disahkanjadi-uu-gugatan-perppu-ormas-ditolak-mk>.

پس از استقلال در سال ۱۹۴۵، تحت رهبری سوکارنو، این کشور ایدئولوژی دولتی گسترده‌ای از پانکاسیا را پذیرفت که در مقدمه قانون اساسی ۱۹۴۵ قرار داشت. این پنج اصل که برخی از آنان به زبان انگلیسی سنگین نوشته شده است: بزرگی، بشریت و متمدن، وحدت اندونزی، دموکراسی به‌وسیله حکمت مشارکت نمایندگان و عدالت اجتماعی برای همه مردم اندونزی.

3. Mathias Hariyadi, "Jakarta Approves Law against Islamist Organizations," *AsiaNews*, October 28, 2017, <http://www.asianews.it/news-en/Jakarta-approves-law-against-Islamist-organizations-42176.html>.

پرونده به وضعیت مذهبی "ادیان قبیله‌ای" (لوران کپیرکایان)، که قبلاً به‌عنوان ادیان واقعی شناخته نشده بودند، اما به‌عنوان نظام باورهای فرهنگی در نظر گرفته شده بودند، مربوط می‌شد. ۱۲۰۰ گروه این چینی، با حداقل مجموع دوازده میلیون طرفدار وجود دارد.^۱ دادگاه تصریح کرد که با لوران کپیرکایان «ادیان قبیله‌ای»، باید به‌صورت تساوی رفتار شود و توصیه کرد که کارتهای هویت شامل یک رده هفتم باشند و آن "ایمان‌داران ایمان" می‌باشد.

یک مبارزه عقیدتی علیه رادیکالیسم

دوره حبس آهوک سبب افزایش تلاش‌های دولت برای مقابله با اسلام رادیکال شد. اعضای سازمان‌های معتدل مسلمان، بخصوص نهضت العلماء، برای چندین سال از دستور کار اصلاح‌طلبانه خود حمایت کرده‌اند. در ماه می ۲۰۱۷م، جنبش جوانان راسخ نهضت العلماء به رهبری جرکان پمودا انصور، ۵ میلیون نفر و بیش از ۳۰۰ متخصص بین‌المللی مذهبی را برای بررسی "قوانین منسوخ از احکام اسلام کلاسیک" که خواستار درگیری دائمی با کسانی است که اسلام را نمی‌پذیرند، گرد آورد. در این اجتماع، اعلامیه انصور در مورد اسلام بشر دوستانه مطرح گردید که بر اساس آن، "نشست بین‌المللی رهبران اسلامی معتدل" در تاریخ ۱۶ می ۲۰۱۶م، آغاز شد.

این اعلامیه، خود را به‌شدت نسبت به حقوق اقلیت‌های مذهبی دست‌خوش نقد قرار داد. گستره این انتقاد نسبت به اعلامیه بسیار مشهورتر در سال ۲۰۱۶م (یعنی حقوق اقلیت‌های مذهبی در سرزمین مسلمان)، در کشور مراکش (که تحت نظارت دولت مراکش و دولت امارات منتشر شد)، بیشتر بود. این اعلامیه استدلال می‌کند که در اسلام کلاسیک، عناصری وجود دارد که مشکل‌ساز هستند و نیاز به تغییر دارند. این

1. See Paul Marshall, "Indonesia's Constitutional Court Strikes Major Blow Defending Religious Freedom," *Providence*, November 7, 2017, <https://providencemag.com/2017/11/indonesia-constitutional-court-religious-freedom/> and Paul Marshall, "Indonesia's Religious Freedom, Constitutional Court, and Ulama Council," *Providence*, December 5, 2017, <https://providencemag.com/2017/12/indonesia-religious-freedom-constitutional-courtulama-council/>.

اطلاعیه بیان می‌کند: اگر مسلمانان از اصول کلیدی ارتدکس اسلامی که به‌صراحت به خشونت می‌پردازد و آن را اجازه می‌دهد، توجه نکنند، هر کسی در هر زمانی ممکن است از آموزه‌های ارتدکس اسلامی سوء استفاده کنند؛ به‌عنوان مثال از این آموزه‌ها برای جلوگیری از قوانینی که ادعای نامشروع بودن آنها شده، استفاده می‌شود؛ یا برای کشتار هم‌وطنان و اقتدار یک دولت کافر مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند. این آموزه‌ها باید تحت کنترل در بیاید. این یک تهدید خونین است که با بسیاری از رویدادهای جاری در مصر، سوریه و یمن به خیابان‌های بمبئی، جاکارتا، برلین، نیس، استکهلم و وست مینستر ارتباط دارد.

یاقوت کماس، رئیس انصور، در کنفرانس مطبوعاتی انتشار این اعلامیه اظهار داشت: این دروغ و خلاف است که ادعا می‌کنند اقدامات القاعده، داعش، بوکوحرام و دیگر گروه‌ها هیچ ارتباطی با اسلام ندارند، و یا صرفاً نمایان‌گر انحراف تعالیم اسلامی هستند؛ در حقیقت، اینها رشد وهابی‌گری و سایر جریان‌های بنیادگرای اسلام سنی هستند.^۱

یحیی چالیل استاکف، رئیس انصور و دبیر کل شورای حقوق بشر نهضت العلماء، این موضوعات را در ۱۸ ژوئیه ۲۰۱۷م، مجدداً مورد توجه قرار داد و ضمن اشاره به شورای اتحادیه کارگری مبارزه با تروریسم اظهار داشت: بسیاری از اعضای این شورا، سخنگوی اسلام هراسی را، به اینکه وی کسی دیگری غیر از یحیی چالیل بوده است، متهم کرده‌اند.^۲

در حالی که سازمان نهضت العلماء به‌طور کلی اعلامیه را تایید نکرده است. یحیی

1. "Humanitarian Islam Movement Begins in East Java," *Jakarta Post*, May 25, 2017, <http://www.thejakartapost.com/news/2017/05/25/humanitarian-islam-movement-begins-in-east-java.html>.

2. The presentation may be viewed at <https://www.youtube.com/watch?v=WTtfGkYLv1Y>. See also an interview with Yahya, "Terrorism and Islam are Intimately Connected," *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, August 19, 2017, http://www.baytarrahmah.org/media/2017/FAZ_A-Conversation-with-Kyai-Haji-YahyaCholil-Staquf_08-19-17.pdf.

می‌گوید: این موضوع مورد بحث قرار گرفته و سخنان او در سطح اندونزی یا بین‌المللی به‌طور شگفت‌آوری بازخورد کمی داشته است. او معتقد است: منتقدانش در این دو راه‌کار محصورند؛ در واقع، یا باید آنها بگویند که آموزه‌های اسلام کلاسیک به‌کار بسته نمی‌شود که به‌طور اجمالی دشوار خواهد بود، و یا اینکه آنها باید بگویند که اسلام کلاسیک، آموزه‌ها را بیان کرده و مسلمانان باید از آنها پیروی کنند.^۱

صرف‌نظر از اینکه، این یک ابتکار قابل توجه است، گستره تاثیر آن نیز باقی می‌ماند؛ خصوصاً در خاورمیانه که اغلب از ایده‌ها و استدلال‌هایی که در مناطق دورتر ارائه شده، متأثر می‌باشد.

به‌سوی انتخابات ۲۰۱۹

تاکتیک‌های استفاده شده علیه آهوک در انتخابات مربوط به فرمانداری جاکارتا در سال ۲۰۱۷م، در پیش‌بینی انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۱۸م، قابل استفاده است؛ به‌عنوان مثال، جک‌ووی در بروشورهای ناشناس، متهم به داشتن یک شخصیت مخفی مسیحی است و هم‌زمان با حزب کمونیست منحل شده، مرتبط است. اسلام‌گرایان با استفاده از نام الامنی ۲۱۲ (با اشاره به ۲ دسامبر، تاریخ بزرگ‌ترین تظاهرات ضد آهوک)، یک مراسم تجدید دیدار در جاکارتا برگزار کردند. سخنرانان در این مراسم، اعلام کردند جک‌ووی به مجلس علمای اندونزی خیانت کرده و اندونزی را به سرمایه‌داران چینی و خارجی‌ان، فروخته است. برای مقابله با این اتهامات، جک‌ووی خود را از آهوک جدا کرده و بر اهمیت اورشلیم برای مسلمانان تأکید و به دفاع از مسلمانان روهینگیا در میانمار برخاست. او در حال توسعه روابط قوی با نهضت العلماء و محمدیه و ارتش است.^۲

در کوتاه مدت، دو آزمایش نشان خواهد داد که آینده اسلام در اندونزی چیست. اولاً،

1. Interview with Paul Marshall, Jakarta, November 30, 2017.

2. Erwida Maulia, "Indonesia's Islamists Create Re-election Minefield for Widodo," *Nikkei Asian Review*, December 27, 2017, <https://asia.nikkei.com/Features/Asia-Insight/Indonesia-s-Islamists-create-re-election-minefield-for-Widodo?page=2>; Karlis Salna and Untung Sumarwan, "Jokowi Boosts Ties with Indonesia Military in Power Shift," *Bloomberg*, February 15, 2018, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-14/jokowi-cements-ties-with-indonesia-military-in-political-shift>.

آیا حکومت، قدرت مجلس علمای اندونزی را محدود می‌کند؟ دوم اینکه آیا حکم دادگاه قانون اساسی جدید، (مربوط به لوران کیپراییان) اجرا خواهد شد؟ این مطالب را می‌توان به‌عنوان مقدمه در باب اینکه آیا اندونزی سنت‌های معتدل (مدارا آمیز) را تقویت می‌کند، یا به‌سمت رادیکالیسم کشانده می‌شود، مطرح کرد.

1. Martin van Bruinessen, ed., *Contemporary Developments in Indonesian Islam: Explaining the "Conservative Turn"* (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2013).
2. Martin van Bruinessen, "Genealogies of Islamic Radicalism in Post-Suharto Indonesia," in *Islam in Southeast Asia: Critical Concepts in Islamic Studies*, vol. 4, *The Myth of the "Second Front": Muslim Southeast Asia and the War on Terror*, ed. Joseph Liow and Nadirsyah Hosen (London: Routledge, 2009).
3. Dicky Sofjan, "Religious Diversity and Politico-Religious Intolerance in Indonesia and Malaysia," *Review of Faith and International Affairs* 14, no. 4 (Winter 2016)
4. Robin Bush, *Nahdlatul Ulama and the Struggle for Power within Islam and Politics in Indonesia* (Singapore: ISEAS Publishing, Institute of Southeast Asian Studies, 2009).
5. Clifford Geertz, *The Religion of Java* (Glencoe: Free Press, 1960).
6. Robert W. Hefner, *Hindu Javanese: Tengger Tradition and Islam* (Princeton: Princeton University Press, 1985).
7. Peter Riddell, *Islam and the Malay-Indonesian World: Transmission and Responses* (Honolulu: University of Hawaii Press, 2001).
8. Martin van Bruinessen, "Ghazwul fikri or Arabization? Indonesian Muslim Responses to Globalization," in *Southeast Asian Muslims in the Era of Globalization*, ed. Ken Miichi and Omar Farouk (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014).
9. Cornelis van Dijk, *Rebellion under the Banner of Islam: The Darul Islam in Indonesia* (The Hague: M. Nijhoff, 1981).
10. Quinton Temby, "Imagining an Islamic State in Indonesia: From Darul Islam to Jemaah Islamiyah," *Indonesia* 89 (April 2010).
11. Martin van Bruinessen, "Indonesian Muslims and Their Place in the Wider World of Islam," in *Indonesia Rising: The Repositioning of Asia's Third Giant*, ed. Anthony Reid (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2012).
12. R. E. Elson, "Another Look at the Jakarta Charter Controversy of 1945," *Indonesia* 88 (October 2009).
13. M. C. Ricklefs, *A History of Modern Indonesia Since C. 1200* (Stanford:

Stanford University Press, 2008).

14. Carool Kersten, *A History of Islam in Indonesia: Unity in Diversity* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2017).
15. Jeremy Menchik, *Islam and Democracy in Indonesia: Tolerance without Liberalism* (New York: Cambridge University Press, 2016).
16. Krithika Varagur, "Saudi Arabia Is Redefining Islam for the World's Largest Muslim Nation," *Atlantic*, (March 2, 2017).
17. Institute for Policy Analysis of Conflict, *Extremists in Bandung: Darul Islam to ISIS—And Back Again?*, Report No. 42, (February 12, 2018).
18. "Indonesia's Religious Freedom, Constitutional Court, and Ulama Council," *Providence*, (December 5, 2017).
19. <http://file.understandingconflict.org>
20. <https://www.theatlantic.com>
21. <https://www.voanews.com>
22. <http://www.baytarrahmah.org>
23. <https://www.youtube.com>
24. <http://www.baytarrahmah.org>
25. <https://asia.nikkei.com>
26. <https://www.bloomberg.com>
27. <https://www.lausanne.org>
28. <https://www.nber.org>
29. <http://www.nytimes.com>
30. <https://www.washingtonpost.com>
31. www.thejakartapost.com
32. <http://indonesia-nederland.org>
33. <https://coconuts.co>
34. <https://www.cnnindonesia.comvxb>
35. <http://assets.pewresearch.org>
36. <http://www.thejakartapost.com>
37. <https://www.thestar.com>
<http://www.beritasatu.com>
38. <http://www.asianews.it>
39. <https://providencemag.com>
40. <http://www.tonyblairfaithfoundationus.org>
41. <http://www.halalmui.org>
42. <http://setara-institute.org>
43. <http://wahidfoundation.org>
44. <https://www.amnestyusa.org>
45. <http://www.tandfonline.com>

